

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МІСЬКА ДІТЯЧА ЕКОЛОГІЧНА СТАНЦІЯ**

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Від 29 грудня 2016 року № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської облдержадміністрації

№ _____

**Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
«Природа в народознавстві»**

Автори:

Маланюк Тетяна Володимирівна - керівник гуртків Івано-Франківської дитячої екологічної станції

Рецензенти:

Волчовська-Козак О.Є. – доцент кафедри біології та екології ВДНЗ «Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника»;

Бадай В.Я. - методист еколого-натуралістичного відділу Івано-Франківської міської дитячої екологічної станції,

Пояснювальна записка

Програма гуртка "Природа в народознавстві" розрахована на дітей молодшого та середнього шкільного віку, які цікавляться етнографією, традиційно-побутовою культурою, фольклором різних регіонів України.

Мета гуртка – формування у вихованців національної свідомості й самосвідомості, культурної спадщини, відданості своїй Батьківщині, почуття гордості за історичне минуле й сучасне свого рідного краю.

Завдання гуртка: розвиток інтересів, нахилів, здібностей дітей, формування системи духовних і моральних цінностей кожного вихованця, усвідомлення належності до українського народу, до Батьківщини, до свого отчого краю через дослідження свого родового дерева, сімейних реліквій, родинних традицій, фольклорно-етнографічної діяльності

– систематизація та поглиблення знань з історії матеріальних, духовних і культурних надбань рідного народу.

Програма надає час для створення передумов щодо розвитку в дітей активного ставлення до історичного пізнання, залучення їх до практичної діяльності, пов'язаної з пошуком і переробкою інформації.

Гуртківці мають бути активними учасниками пошуково-краєзнавчих експедицій, організовувати етнографічні і фольклорні розвідки, практикувати проведення календарних і родинних обрядів, свят.

Програма гуртка розрахована на дітей молодшого та середнього шкільного віку. Заняття гуртка проводяться два рази на тиждень з тривалістю заняття 2 години (4 години на тиждень, 144 години – рік).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичні заняття	практичні заняття	разом
1	Вступ	2		2
2	Наш рідний дім - Україна	6	4	10
3	Золоті барви осені.	4	12	16
4	Звичайі та обряди українського народу спрямовані на охорону природи	4	8	12
5	Зима прийшла – свята привела. Зимовий фольклор	8	18	26
6	Весна прийшла.	6	12	18
7	Народні символи України	8	18	26
8	Дерева, кущі та квіти в українських обрядах	10	8	18
9	Матеріальна культура українців	8	6	14
10	Підсумкове заняття.		2	2
Всього:				144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. Вступ (2 год)

Ознайомлення гуртківців з планом роботи, технікою безпеки.

II. Наш рідний дім – Україна (10 год)

Теоретична частина. Рідна країна Територія сучасної України. Історико-етнографічні регіони Походження назв міст і сіл Походження назв рік Я — українець (українка). Українські символи та обряди. Народний календар. Виховні традиції народного календаря. Наші обереги.

Практична частина. Виготовлення «Дерева роду». Виготовлення оберегів.

III. Золоті барви осені (16 год)

Теоретична частина. Осінь в природі. Правила поведінки на природі восени.

Практична частина. Збір та засушування природного матеріалу. Виготовлення композиції на тему «Золота осінь». Робота з фарбами. Натюрморт. Робота з натури. Робота по пам'яті «Осінній дощ».

IV. Звичайі та обряди українського народу спрямовані на охорону природи (12 год)

Теоретична частина. Охорона природи нашими прадідами. (Бери у природи необхідне, не наносячи довікільлю шкоди.). Лікарські рослини, їх значення та правила збирання. Озеленення садиб, охорона мурашників, та звірів. Охорона водойм.

Практична частина. Пошук легенд, повір'їв, де показано охорону природи нашими предками. Збір та засушування природного матеріалу.

V. Зима прийшла – свята привела. Зимовий фольклор(26 год).

Теоретична частина. Зимові зміни в природі. Свята зимового циклу.

Практична частина. Виготовлення новорічних прикрас, витинанок, листівок. Проведення Свят: «В гості до Миколая», «Вертеп». Участь в акції «Захистимо зелену красуню».

VI. Весна прийшла (18 год)

Теоретична частина. Весняні явища в природі. Первоцвіти. Перелітні птахи.

Практична частина. Виготовлення листівок на захист первоцвітів. Збирання легенд про первоцвіти. Зустріч перелітних птахів. Виготовлення жайворонків. Участь в акції «Збережемо первоцвіти.».

VII. Народні символи України (26 год)

Теоретична частина. Народні символи, їх походження. Рослинні символи (верба, калина, соняшник і т.д.). Тваринні символи (лелека, ластівка, зозуля, журавель...). Український рушник. Віночок. Дідух. Писанка.

Практична частина. Збір легенд про символи.. Створення українського рушника. Виготовлення віночка з паперових квітів. Виготовлення дідуха. Розпис писанок.

VIII. Дерева, кущі та квіти в українських обрядах (18 год)

Теоретична частина. Сосна, верба калина, тополя, чорнобrivці, соняшник мак, конопля в обрядах наших предків.

Практична частина. Збір легенд про рослини... Створення оборегів.

IX. Матеріальна культура українців (14 год)

Теоретична частина. Основні галузі господарства населення України. Традиційні види господарської діяльності. Землеробство. Знаряддя праці, система землеробства, техніка обробітку ґрунту, сільськогосподарські культури. Городництво. Тваринництво. Породи свійських тварин. Транспорт і засоби пересування. Народна кулінарія. Народний одяг. Комплекси традиційного народного одягу.

Практична частина. Матеріальна культура у виробках народного промислу.

X. Підсумкове заняття (2 год)

Практична частина. Оформлення виставки робіт.

Прогнозований результат

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила безпечного користування інструментами та приладами під час виконання робіт;
- квітково-декоративні рослини, що використовуються в аранжуванні;
- правила складання букетів, створення композицій;

Вихованці мають вміти та застосовувати:

- обробляти та зберігати рослинний матеріал;
- складати букети, створювати композиції;

Вихованці мають набути досвіду:

- навчальної діяльності в умовах позашкільного навчального закладу;
- участі у масових заходах для учнівської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

- 1 Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник / За ред. Г. Є. Єрмакова. – Запоріжжя: Центріон, 2005. – 640 с.
2. Костриця М. Ю. Обозний В. В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. - К.« Вища школа ». 1995. – 224 с.
3. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1994. – 191 с.
4. Личак І. С. Організація музейної справи в закладі освіти. – Біла Церква, 2007.
5. Навчальна програма «Київщинознавство» для загальноосвітніх навчальних закладів І-ІІІ ступенів.
6. Серебрій С. Туристсько-краєзнавча робота: проблеми і перспективи //Краєзнавство. Географія. Туризм.– 2008. – № 24 – С. 6 – 8 .
7. Шляхи організації фольклорно-пошукової роботи учнів: Метод. реком.– К., 1999.– 47 с.